

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 filieri.

Forțele economice ale Germaniei.

Tăria unui popor nu rezultă numai din superioritatea lui numerică față de un alt popor, ci este alcătuită dintr'o sumă de elemente, între cari elementul numeric are, poate, un rol mai secundar — excepționând, firește, cazul unei superiorități numerice atât de covârșitoare, încât disproporția vădită înlătură orice posibilitate de comparare sau discuție.

Ajunge să amintim dintre aceste elemente ale tăriei unui popor numai câteva: vigoare fizică, cultură, ideale religioase și naționale, organizație socială și economică, tradiții istorice etc., — pentru a înțelege înlănțuirea tainică, ce există între aceste componente, cari, împreună, dau ceea ce numim noi *tăria* unui popor. Valoarea acestor elemente este, însă, supusă fluctuațiilor; ea poate să crească sau să scadă, așa încât superioritatea unui component poate să țină cumpăna inferiorității altuia, cum spre pildă (întrebuințăm o comparație dintr'un domeniu mai accesibil pentru verificări), o organizație bună poate să țină cumpăna unei inferiorități numerice, sau o lucrare rațională a pământului — productivității lui firești mai slabe.

În viața de toate zilele, însă, — și lucrul acesta îl vedem nu numai la noi, ci și la alte popoare — dintre aceste componente s'a dat și se dă prea mare importanță elementului *numeric* și prea puțină importanță elementului *economic*, din care își iau seva toate celelalte componente și care contribuie, în rândul întâiu, la scăderea sau creșterea valorii lor.

Azi, când aproape întreagă Europa își are angajate toate puterile într'un războiu sângeros fără păreche, considerațiile aceste au un deosebit interes. Ținem deci că facem un bun serviciu cetitorilor, când rezumăm un studiu ger-

man, publicat de curând*), care arată nu numai avântul ce l-a luat Germania dela cele două războaie victorioase încoace (1866 și 1870), ci ne dă și valorile elementelor alcătuitoare de forță ale celor doi rivali mari ai ei: Franța și Englitera.

Germania are o întindere de 540,858 km² (Austro-Ungaria 675,887, Franța 536,463, Englitera 313,608) cu o populație de 66.096,000 (Austro-Ungaria 51.314,000, Franța 39.602,000, Englitera 45.6663,000), densitatea populației este de 120 locuitori pe 1 km.² (Austro-Ungaria 76, Franța 74, Englitera 145. Italia, cu o întindere de 383,682 km.², cât Ungaria, și o populație de 34.565,000, are o densitate la 121; România, cu o întindere de 138,353 km.² și o populație de 7.512,000, o densitate de 54).

Din întinderea pământului este *pământ arător* 48·8%, (Austro-Ungaria 40%, Englitera 25·3%, Franța 59·4%, România 42%, Bulgaria 27%), *pășune* 16% (Austro-Ung. 24%, Englitera 51·7%, Franța 10·5%, România 12%, Bulgaria 30), *pădure* 25·9% (Austro-Ungaria 30, Englitera 4, Franța 15·8, România 20, Bulgaria 18) *pământ improductiv* 9·32% (Austro-Ungaria 6, Englitera 19, Franța 14·3, România 26, Bulgaria 25).

Din populația de 64 milioane 28% se ocupă cu agricultura, 42·8% cu industria și minerit, 13·4% cu comerțul și 15·2% au alte ocupații. Deși pământul arător este inferior, în ce privește calitatea, pământului arător din alte țări, producția agricolă a Germaniei ocupă loc de frunte, pentru că inferioritatea calității este suplinită prin economia rațională și intensă. Valoarea acestor produse (cereale pentru pâne, vite și lapte) se poate evalua anual la 10 miliarde. Ca să se ajungă la acest rezultat, Germania s'a îngrijit în mod deosebit la institutii agricole speciale și are azi 9 academii agricole, 18 școli secundare agricole, 228 școli primare agricole și 5349 școli agricole de repetiție.

Sporul anual al averii naționale se evaluează la 5 miliarde. Înainte cu 20 de ani 70% ale populației

* «Die wirtschaftlichen Kräfte Deutschlands». Ediția a II-a, Berlin 1914. Publicație editată de «Dresdener Bank».

aveau venituri mai mici decât minimumul supus la impozite; azi numărul lor s'a redus la 40%.

În aceeași vreme au crescut și plățile muncitorilor cu aproape 100%.

La 1890 minerii aveau o plată zilnică de 3-98 Marce, azi au 6-02, zidarii și tâmplarii aveau 3 M., azi au 6-75; vopsitorii 3-50, acum 6-21.

Averea națională a Germaniei se evaluează (1908) la 270 miliarde (4295 Marce pe locuitor), -- a Irlandei la 285 miliarde (6402 de cap), a Franței la 230 miliarde (5860 de cap). Bogăția aceasta se învederează și din creșterea depozitelor. La 1875 depozitele erau de 1875 milioane (Englita 1378 milioane, Franța 528 milioane) sau 44 Marce de locuitor (Englita 42, Franța 14) și până la 1911 au crescut la 17,821 mil. (Englita 4682 milioane, Franța 4490 milioane) sau 272 mărci de locuitor (Englita 103, Franța 113).

În aceeași măsură au luat avânt și însoțirile agricole. În 1912 existau 16,774 însoțiri de credit și economie, 2417 însoțiri de consum, 3475 însoțiri de lap-tărie și 3860 însoțiri de altă categorie.

Cel mai mare avânt l-a luat, însă, *industria germană*. Temelia ei materială o alcătuiesc *cărbunii și fierul*, cari se găsește în Germania în cantități mari. Dintre ramurile industriei sunt mai dezvoltate industria *electrică* și industria *chimică*, cari dau un mare procent al valorii exportului. Acestui avânt industrial este a se atribui și creșterea mare a exportului și importului german. Câtă vreme la 1887 importul german era de 3109 milioane de Marce (Englita 6187 mil., Franța 3261 mil.), iar exportul german de 2937 mil. (Englita 4533 mil., Franța 2629 mil.), 1912 importul german sporise la 10,695 mil. (Englita 12,914 mil., Franța 6360 mil.), iar exportul la 8956 mil. (Englita 9943 mil., Franța 5309 mil.). În procente, comerțul extern al Germaniei a crescut în acest interval de 25 ani cu 225%, al Engliterei cu 113%, iar al Franței cu 98%.

În vreme ce 55% ale importului sunt alcătuite de produse prime menite pentru industrie, 64-5% ale exportului sunt alcătuite de produsele fabricilor, a căror valoare în 10 ani (1901—1911) a sporit dela 2892 milioane la 5586 mil., sau cu 93% (Englita cu 62%, Franța cu 56%.

Comerțul acesta extern puternic este susținut de o flotă comercială care este întrecută numai de cea a Engliterei. (În 1912 vasele comerciale germane aveau un volum de 2994 milioane de tone*, vasele engleze 12,415 mil., iar vasele franceze 1407 mil.). Comerțul acesta mai este sprijinit de o întinsă rețea de căi ferate, cari toate sunt în administrația statului. Lungimea liniilor căilor ferate a crescut dela 1870 până la 1911 dela 19,575 klm. la 61,036 klm. (5-4%), lungimea celor engleze, în același interval, dela 24,999 la 37,649 klm.

* O tonă = 1000 litri.

(3-6%), a celor franceze dela 17,931 la 50,232 klm. (3-9% anual).

Centrul oficial al vieții financiare germane îl alcătuiește Banca imperială a Germaniei („Reichsbank“). Această bancă este o instituție financiară finanțată de acționari particulari, dar condusă de funcționari de stat. Are un capital social de 180 milioane de mărci și dreptul de-a face emisiuni de note până la valoare întreită a stocului ei metalic. Dela 1908 până la 1912 notele puse în circulație au crescut dela 1524 milioane la 1782 milioane, având o acoperire (stoc metalic) de 72-8% la 1908 (1108 milioane) și de 71-3% la 1912 (1270 mil.). Dela 1876 până la 1912 venitul curat al Băncii naționale a fost de 728 milioane de Marce, dintre cari acționarii au luat 348 milioane (dividendul anual a fost de 6-92%), iar statul 345 mil.

Alături de această bancă necesitățile financiare ale vieții comerciale germane sunt satisfăcute printr'o întinsă organizație de societăți pe acțiuni.

Dela 1883 până la 1912 numărul societăților pe acțiuni cu un capital mai mare de 1 milion de Marce au sporit dela 71 la 156, suma capitalului social dela 705 milioane la 2963 milioane, rezervele dela 90 mil. la 750 mil., (25-3%); activele totale dela 1961 mil. la 15,854 milioane, iar profitul net dela 59 milioane la 311 milioane.

În afară de aceste bănci de credit personal sunt 40 de bănci hipotecare, al căror capital este de 883 mil., cu 453 milioane rezerve.

Numărul cooperativelor germane, cari azi au peste 5 milioane de membri, la 1910 a fost de 30,555 (Englita 2500, Franța 10,983), dintre cari numai însoțirile de credit (18,000 la număr) au avut 2-1/2 milioane membri și o circulație (1912) de 27 miliarde.

În ce privește chestiunea asigurărilor, Germania ocupă și pe acest teren loc de frunte. În anul 1911 societățile de asigurare aveau: 1.) societățile de asigurare pe viață un capital de 5026 mil., încassând anual premii în valoare de 635 mil.; 2.) societ. pentru asig. contra focului capital de 393 mil. și premii 227 mil.; 3.) societ. pentru asig. contra accidentelor capit. 201 mil., premii 86 mil.; 4.) societăți pentru asig. de vite capital 4 mil., premii 15 mil.

Pe terenul politicii sociale Germania a introdus sistemul asigurării muncitorilor, ale cărei sarcini le suportă patronii cu 50%, muncitorii cu 43% și statul cu 72%. În 1911 numărul celor asigurați pentru caz de boală a fost de 14.518,800, iar al celor asigurați împotriva accidentelor de 24.627.000. Suma ajutoarelor plătite în cursul anului 1911 la cei asigurați din aceste categorii a fost de 8.695,292 Marce.

Chestiuni în legătură cu moratoriul.

Ultima ordinațiune ministerială privitoare la moratoriu § 4, punct 8, precum se știe, scoate de sub dispozițiile moratoriului *chiriile*, cu excepția cazului când cel obligat la plată este chemat sub drapel sau cade sub aceleași considerații ca și persoanele, cari îndeplinesc serviciu militar...

Se naște întrebarea, obligat este chiriașul, chemat sub drapel, resp. soția lui, în butul moratoriului să plătească chiria, dacă a dat în chirie unele din camerele închiriate la alții, adevă dacă are subchiriași?

Ordinațiunea ministeriului nu prevede nici o abateră pentru cazul, când chiriașul, chemat sub drapel, ar avea subchiriași. Chiria prin urmare, cade, și în cazul acesta, sub dispozițiile moratoriului — firește întru cât chiriașul nu beneficiază de retribuțiile sale normale sau cel puțin de banii de cuartir sau de un ajutor public în scop de a plăti chiria, în cari cazuri, sub decursul moratoriului trebuie plătită chiria numai până la suma banilor de cuartir sau a ajutorului public primit.

O altă chestiune de lămurit este, că oare în caz când salariul unui funcționar privat este sequestrat judecătorește în favorul unui creditor, trebuie făcute și în cursul moratoriului detragerele lunare din salariu în favorul creditorului sau cade și datoria din chestiune sub dispozițiile moratoriului?

Imprejurarea că o pretensiune, ce cade sub moratoriu, este recunoscută creditorului judecătorește, — principial — nu are a face aici nimic. Prin urmare, în butul sentinței judecătorești, în cursul moratoriului, detragerele în favorul creditorului — dacă dealcum pretensiunea cade sub moratoriu — n'ar trebui făcute și plătite creditorului.

Sequestrul deja efectuit crează însă în cazul acesta o altă situație. Anume, conform ordinațiunii ministrului de justiție, Nr. 13,300/1914 dela 13 August a. c., cu care ne-am ocupat în numărul nostru trecut — privitor la pretensiuni, cari cad sub moratoriu, nu se poate ordona nici execuție de escontentare și nici de asigurare; asemenea nu se poate efectua o execuție ordonată mai înainte, precum nu poate fi ordonată și efectuită nici licitația pentru astfel de pretensiuni. Dreptul de pennis executiv, deja câștigat însă, ordinațiunea nu-l atinge. Sequestrul judecătoreesc efectuit asupra salariului rămâne deci în vigoare. Iar după ce patronul în sensul §-ului 4, punct 10 a ordinațiunii, privitoare la moratoriu, este dator a plăti și în cursul moratoriului salarele, întemeiate pe contracte de serviciu, creditorul, care a efectuit execuția poate pretinde, ca părțile de salariu, ce cad sub sequestru, să i-se licvideze mai departe și să se tracteze întocmai ca și cum n'ar fi moratoriu.

Este nu numai natural, ci și just să se procedeze așa, pentru că în caz contrar s'ar păgubi numai creditorul și funcționarul, cu salariul sequestrat, n'ar avea

nici un folos, ci mai curând pagubă, pierzând interesele, cari trebuie plătite și pentru timpul moratoriului.

Chestiuni de interes sunt, atât pentru bănci cât și pentru deponenți următoarele:

1. Cum este a se înțelege moratoriul de două luni la depozitele spre fructificare anunțate (abzise) înainte de moratoriu? De exemplu un capital depus spre fructificare s'a anunțat (abzis) din partea deponentului la 27 Iulie a. c. *per 27 Septemvrie a. c.* Când trebuie replătit acest capital? la 27 Septemvrie a. c. sau la 1 Octomvrie a. c.?

Dacă nu s'ar fi decretat moratoriul depunerea anunțată la 27 Iulie a. c. *per 27 Septemvrie a. c.* ar fi fost scadentă și de plată la 27 Septemvrie a. c.

Dupăce însă, conform §-ului 1 al ordinațiunii ministeriale, privitoare la moratoriu, pentru plata datorțiilor în bani, a căror termin a expirat sau *cari vor deveni scadente până inclusiv 30 Septemvrie a. c.*, etc., — s'a acordat un moratoriu (un respir) de două luni — depunerea din chestiune va trebui plătită abia la 27 Noemvrie a. c.

2. Se pot anunța (abzice) în cursul moratoriului, în mod valid, depozitele spre fructificare și de când este a se calcula terminul de anunțare? De exemplu un deponent, față de care este stipulat un termin de abzicere de 60 de zile, abzice la 26 August depunerea sa. Trebuie luată la cunoștință și notată în cazul acesta abzicerea per 26 Octomvrie a. c. sau apoi, din cauza moratoriului, abzicerea n'are valoare și terminul de 2 luni va fi a se calcula dela 1 Octomvrie a. c.?

Moratoriul se referă numai la plata datorțiilor în bani, pe când dreptul de anunț nu-l atinge. Din contră, conform ordinațiunii privitoare la moratoriu, § 5, alinea 1, termenele de abzicere rămân în vigoare față de depuneri. Prin urmare deponentul poate uză la 26 August a. c. de terminul de abzicere de 60 de zile, per 26 Octomvrie a. c., și institutul de bani este dator a lua la cunoștință abzicerea. Dacă moratoriul, actualmente în vigoare, nu se prolongește și dacă ordinațiunea de licuidare a moratoriului nu conține alte dispoziții, atunci depunerea anunțată va trebui plătită la 26 Octomvrie a. c. În caz de prolongire a moratoriului peste terminul de 25 Octomvrie a. c. însă, depunerea anunțată încă cade sub dispozițiile moratoriului.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 3 Septemvrie 1914.

În piața internă de bani ultimo a ridicat pretenșiuni foarte reduse față de Banca Austro-Ungară și afacerile s'au mișcat în cadre înguste; înaintările nouă au fost aproape egale cu scadențele. Piața de bani este provăzută cu numărare suficient, și se arată deja o oarecare abundență de numărare.

Situația pieței berlineze este semnalată ca una din cele mai satisfăcătoare; băncile dispun de considerabile rezerve de bani și sumarul de 22 August a. c. al Băncii imp. germane arată un stoc de aur de 1530 milioane, față de care circulația banenotelor este de 3.999,962,000 Marce. Asupra situației piețelor din London și Paris nici în săptămâna aceasta nu avem știri pozitive.

CRONICĂ.

Băncile noastre pentru victimele războiului. Institutul „Economul” din Cluj, a organizat în Cluj cu ajutorul „Reuniunii femeilor” și a „Despărțământului „Asociațiunii” din localitate un spital cu 15 paturi și o ambulanță pentru răniți, cărora li-se va da gratuit întreținere completă, tratament medical și pansamente. Conducerea spitalului și a ambulanței este încredințată d-lui *Dr. Bas. Bașiota*, membru în direcțiunea numitului institut

Spitalul din chestiune este primul spital românesc din Monarhie și întreținerea lui reclamează anual cheltuieli de circa K 15,000—, care sumă a hotărât să o deie, în cea mai mare parte, „Economul” din cuota sa filantropică. Pentru restul, ce rămâne neacoperit „Administrația ambulanței” apelează la generozitatea obștei românești de pretutindeni prin o colectă publică, pentru a căreia lansare a primit concesiune mai înalt.

Recomandăm cercurilor conducătoare ale băncilor noastre, sprijinirea nobilei inițiative a „Economului”, ca așezământul filantropic instituit să și poată împlini chemarea în condiții cât mai multămitoare

Discontul Băncii de Franța. Am semnalat în raportul nostru săptămânal ultim asupra situației financiare, că în Paris etalonul oficial a fost redus dela 6% la 5%. Urcarera etalonului dela 4 $\frac{1}{2}$ % la 6%, s'a fost făcut în primele zile ale lui August a. c. din prilejul mobilizării, lucru despre care străinătatea a aflat abia acum, când etalonul s'a redus din nou cu 1% la 5%.

Este interesant a ști că etalonul extraordinar de urcat (pentru Franța!) de 6%, a fost în vigoare la Banca de Franța, dela anul 1814 încoace, numai în cursul războiului din 1870—1871, apoi scurtă vreme în anul 1872 și în fine în cursul crizelor economice a anilor 1855—1857 și 1873.

Că oare putea-se-va menține mult, în urma evenimentelor recente de pe câmpul de războiu, etalonul de 5% — va arăta viitorul.

Locuitorii Ungariei după ocupația lor. Numărul locuitorilor Ungariei este de prezent de 20.886.487 de suflete, față de 19.254,559 de acum 10 ani. Din aceștia s'au ocupat cu *agricultura* 13.175,083 de locuitori sau 63,07%.

În ultimii 10 ani s'a făcut un pas însemnat înainte spre industrializarea țării. Grupa minerilor a crescut dela 163,704 la 214,714, al celorce trăiesc din industrie dela 2.604,082 la 3.361,135. Grupa celorce trăiesc din industria ferului și metalurgia a crescut dela 320,301 la 392,876; cu fabricațiunea de mașini agricole se ocupă 276,912 (acum 10 ani 179,681), cu fabricațiunea de îmbrăcăminte și încălțăminte 715,344 (acum 10 ani 595,946). În industria de casă sunt ocupați 124,882 de locuitori, (față de 100,649 acum 10 ani).

Numărul celor ocupați în comerț și la instituțiile de bani a crescut în ultimii 10 ani dela 556,456 la 630,029. Din aceștia au fost 55,369 (acum 10 ani 49,276) neguțători de vite, 40,926 (acum 10 ani 28,370) neguțători de lemne, 187,117 neguțători de lemne, 187,117 neguțători de produse alimentare (acum 10 ani 141,912) Precupețe au fost 42,689, crescând numărul lor în ultimii 10 ani cu 15,144. Numărul agenților a fost de 39,347 (acum 10 ani 28,833), iar al celor în serviciul institutelor de bani și al societăților de asigurare de 61,494, arătând față de acum 10 ani o creștere de 25,219.

În serviciul mijloacelor de comunicațiune s'au aflat 630,029 (acum 10 ani 440,541). Numărul celorce trăiesc din funcții publice civile și bisericești a crescut dela 572,309 la 686,641, dintre cari au fost în serviciul administrației 252,396 (creștere față de acum 10 ani de 134,158). Pensioniștii și capitaliștii s'au sporit dela 268,491 la 350,696 de inși, servitorii cu 4412 la 431,146. În fine numărul celor fără ocupațiune a crescut dela 106,800, la 197,182.

Casse de împrumut și lombard în Austria. La stăruințele cercurilor comerciale și industriale din Austria guvernul se ocupă cu ideea de a înființa în Austria casse de împrumut și lombard, după modelul celor din Germania. Cassele de împrumut își vor procura capitalul necesar pentru operațiunile lor prin *emisiunea de bonuri de cassă*, cari se vor emite și în sume de K 5 — și K 10 — Bonurile acestea de cassă se vor primi din partea Băncii Austro-Ungare drept plată și vor fi onorate și de celelalte cassierii.

Cotarea mărfurilor sârbești la bursa din Budapesta — sistată. Conform unei hotărâri recente a comitetului bursei din Budapesta grăul, porumbul și prunelul sârbești au fost șterse din buletinul de curs al bursei budapestane. Dispoziția aceasta s'a motivat cu faptul, că între împrejurările schimbate de azi bursa din Budapesta nu voiește să facă serviciu economiei naționale a Sârbiei.

Casse de credit pentru războiu. Pe lângă cassele de împrumut și lombard, descrise în Nr nostru trecut, s'au înființat în Germania, pentru a satisface multiplele necesități ale circulației de credit, așa numite „Casse de credit pentru războiu” (Kriegs-Kreditkasse). Primul așezământ de acest fel s'a înființat în Berlin. Capitalul social de 15 milioane Marce a fost semnat de bănci și cercurile comerciale și industriale și în temeiul acestui capital „Banca imperială germană” i-a deschis un credit de 60 milioane Marce. Scopul acestor casse este a acorda firmelor comerciale solide credite deschise. Consiliile de administrație se compun din un mare număr de comercianți și industriași (în Berlin din 40), iar Comitetele de supraveghiere au până la 100 de membrii, toți chemați a examina relațiile și bonitatea solicitatorilor de credit.

SUMAR.

Forțele economice ale Germaniei. — Chestiuni în legătură cu moratoriul. — Revista financiară: Situațiunea. — Cronică: Băncile noastre pentru victimele războiului, Discontul Băncii de Franța, Locuitorii Ungariei după ocupația lor, Casse de impr. și lombard în Austria, Cotarea mărfurilor sârbești la bursa din Budapesta — sistată, Casse de credit pentru războiu.